

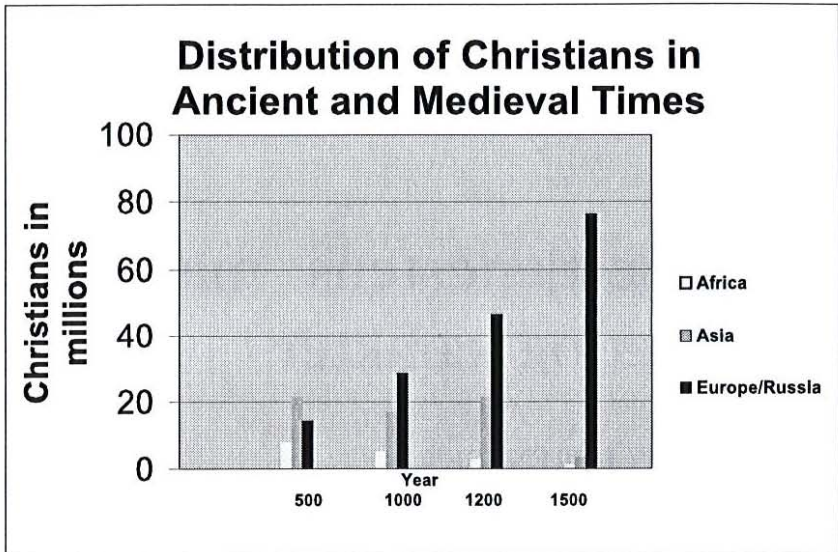
Misjonærtjenestens misjonale identitet og karakter ¹

JAN-MARTIN BERENTSEN

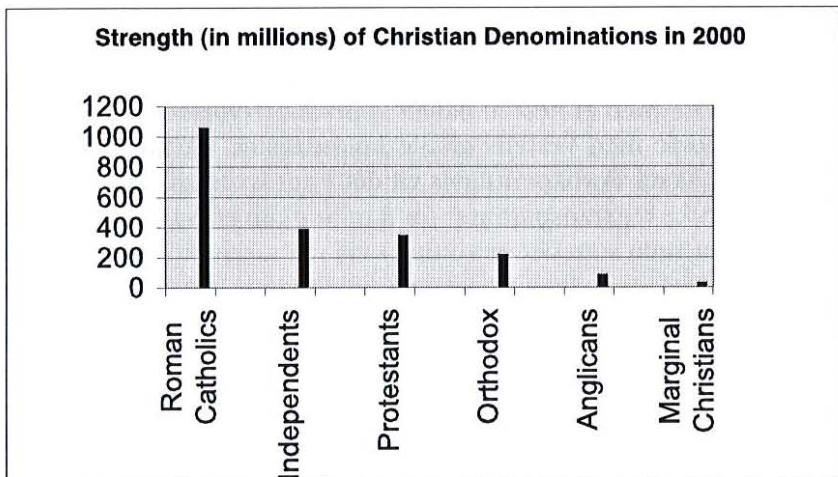
La meg innledningsvis gi en kort kommentar til emnet jeg har fått. Adjektivet misjonale er spesielt. Det er en språklig nyskapning både i engelsk (missional) og norsk kontekst som jeg for min del har grepet med et visst begjær. Ordpar som diakon-diakonal, pastor-pastoral er etablert teologisk og kirkelig språkbruk. Begrepet misjonær derimot har ikke noe korresponderende adjektiv. Kanskje antyder den enkle observasjonen mer enn noe viktigheten av det temaet som står på dagsordenen ved denne konferansen: "Misjonæren – person og tjeneste". Kan vi bidra til å etablere begrepsparet misjonær-misjonale i norsk (og skandinavisk?) kontekst, så har vi gjort et godt stykke arbeid.

1. Momenter i en situasjonsbeskrivelse

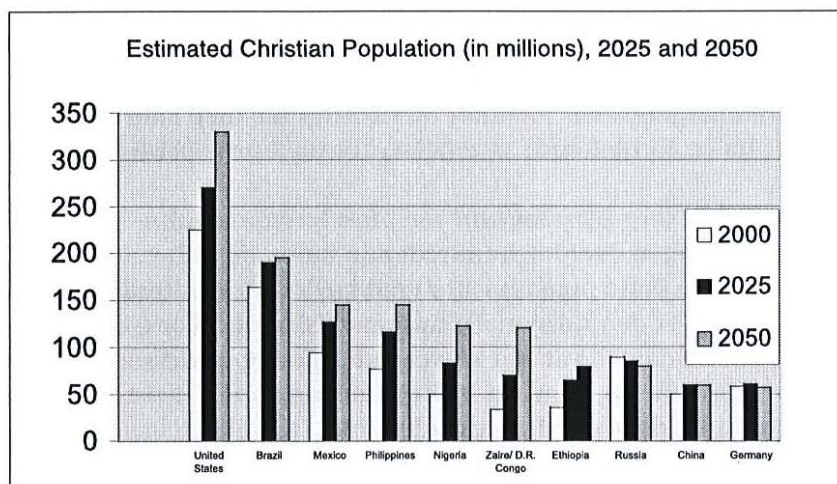
La meg starte med et nesten banalt spørsmål: Hvorfor ble ikke misjonæren borte med Vestens gamle kolonialisme og imperialisme? Svaret skal utstå. Forhåpentligvis vil det etter hvert gi seg selv. Jeg skal bruke tre transparenter for å minne om en situasjon som vi nok vet om, men som det er viktig at vi i vår sammenheng har klart for oss.²

For det første en enkel fremstilling som minner oss om det forfeilede i å tenke og tale som om kristendommen er en vestlig religion (fig. 1). De første århundrene av kirkens historie hadde kristentroen en samlet utbredelse i Afrika og Asia som langt overgikk Europa (jf kolonnen til venstre).³ Evangeliet kom ikke til disse kontinentene fra vestlige, lyshårede misjonærer med tropehjelm. Den situasjonen hører en langt senere tid til, og først etter at historien hadde gitt bidrag til kirkens utbredelse som vi i dag betrakter med adskillig ambivalente følelser.⁴

For det andre en fremstilling som forteller at den store kirkeveksten i Sør ikke bare har skjedd innen "mainline churches" som vi kjenner fra Vesten (fig. 2). Den har avfødt nye, store "uavhengige kirker"⁵ preget av en kontekst som er ganske annerledes enn vår tradisjonelt vestlige. Samlet sett representerer slike "independents" allerede i dag den nest største kristne grupperingen. Uansett hvordan vi personlig vurderer disse kirkene, er det et faktum vi må forholde oss til.

For det tredje en figur som viser oss at utover i dette århundret vil landene med størst kristen befolkning stort sett finne seg i sør/øst, ikke i nord/vest (fig. 3). Slik var det ikke for hundre år siden! Og - NB - kirkene i Sør, enten de er "uavhengige" eller "mainline", er allerede involvert i misjon i stor grad - ikke minst i Europa.⁶

Å tenke kristne mennesker og kristne misjonærer primært i hvite kategorier, er med andre ord en anakronisme, en gammeldags forestilling utgått på dato.⁷ Betyr dette noe med tanke på vårt tema? Åpenbart.

2. Problematiske forestillinger om misjonærtjenestens identitet og karakter

Dagens situasjon hjelper oss til å innse hvor problematisk forestillingen om og fremstillingen av misjonærtjenesten kunne være i perioder av det forrige århundret. La meg kort identifisere tre slike:

Misjonæren som programmatisk representant for Vestens sivilisasjon

Ved inngangen til det forrige århundret var den liberale teologi opptatt av - prisverdig nok! - å nytolke kristen misjon for en ny tid. Om det ikke var misjonens fremste hensikt, sa A. Harnack, så skulle den ikke desto mindre "...utbre sedelighet og dannelselse og føre de nyvunne brødre inn i den siviliserte verdens store krets ... den som er vokst fram i vår religion og vår historie her i Europa".⁸ Og Ernst Troeltsch fulgte opp: "Dagens misjon er utbredelse av Europas og Amerikas religiøse idéverden, i nær sammenheng med den européiske innflytelsessfæres utbredelse."⁹

Misjonærtjenestens identitet og karakter ble med andre ord tegnet ut fra en forbløffende européisk, kulturell provinsialisme.

Misjonæren som representant for "den kristne verden"

Var tankegangen ovenfor fremtredende innen den liberale teologi, så er talen på dette punktet i stor grad knyttet til fremtredende representanter for de tradisjonelle misjonselskapene. For Gustav Warneck, for eksempel, var det et vesentlig poeng at dersom verden skulle "kristianiseres", måtte "enkeltomvendelsen" første stadium i misjonsarbeidet over alt føres videre mot "folkekristianiseringens" mål slik det var skjedd i Europa.¹⁰

Det var perspektivet i Edinburgh 1910. Misjon ble forstått som "å bringe evangeliet til hele den ikke-kristne verden".¹¹ At verden ble forstått som todelt, er tydelig til overmål i konferansens avsluttende budskap til kirkene. Det har to kapitler, det første til "the members of the church in Christian lands", det andre til "the members of the church in non-Christian lands".¹²

Edinburghs optimistiske tale om verdens "kristianisering" er ikke uten videre lik "Westernization" i liberal-teologiske kategorier. Likevel, misjonsforståelsen er grunnleggende geografisk forstått. Misjonærens identitet er nøye koplet til hans representasjon av "den kristne verden".

Opprinnelig hadde jeg begrenset meg til disse to eksemplene. La meg likevel ta med et tredje:

Misjonæren som "fraternal co-worker"

I oppgjøret med disse forestillingene senere i århundret var det en periode "in" å avskrive talen om "misjonærer". I stedet introduserte en begrepet "fraternal co-workers" som skulle ivareta en rekke anliggender i internasjonalt, mellomkirkelig samarbeid. Hensikten var bl.a. - og prisverdig nok! - å fremme selvstendigheten i kirkene i Sør og tjene gjensidigheten mellom "gamle" og "unge" kirker.

Resultatet ble imidlertid, sier Wilfred Cantwell Smith, at misjonærer ble personer som utelukkende beveget seg mellom kirker - mellom kirker i én del av verden og kirker i en annen. I praksis gikk veien utenom et virkelig møte med den religiøse verden hinsides kirkene.¹³

Cantwell Smiths anliggende på dette punktet var etter mitt skjønn berettiget og godt. Også her sto vi overfor en noe forkjær forestilling om misjonærtjenestens identitet og karakter. Tjenesten ble profilert i indre-kirkelige kategorier mer enn i forhold til verden utenfor.

Problemet med alle tre avsporingene er etter mitt skjønn at misjonærtjenesten på ett eller annet vis forankres i kirkens situasjon, ikke i kirkens opphav.

3. Evangeliet og kirkens misjonale identitet

Dermed er vi ført til de siste tiårenes fokus på *missio Dei* som misnologisk nøkkelbegrep. Vi kan ikke snakke rett om misjonærtjenestens identitet og karakter dersom vi mangler forståelse for at kristen misjon er forankret i Gud selv og verken i misjonæren, i kirken eller i kirkens situasjon. Det er ikke i vår sammenheng tid til å gå inn i ulike syn på dette punktet. Jeg skal nøye meg med å nevne noen sider ved begrepet som jeg selv opplever betydningsfulle.

For det første den grunnleggende saken at Bibelen åpenbarer en sendende Gud, en Gud som sender for "å fullføre sin frelsesplan" (Ef 1,10). Sendelsens sentrum og høydepunkt - "når tiden var inne" (Ef 1,10) - var Faderens sendelse av Sønnen (Joh 3,16), fulgt av Faderens og Sønnens sendelse av Ånden (Joh 20,22). Slik sett har den kristne, trinitariske gudstro alltid vært tro på en sendende Gud. Men denne klassiske læren om *missio Dei* inkluderer en dimensjon til, sterkt understreket ved Det Internasjonale Misjonsråds møte i Willingen i 1952: Den treenige Guds sendelse av kirken (Joh 20,21).

Med andre ord er ikke misjon "primært en aktivitet i kirken, men et kjennetegn ved Gud".¹⁴

Forholder det seg slik, sier Darrell L. Guder, må det fremheves klart og tydelig at vår vestlige misjonsforståelse og misjonspraksis "relativiseres". Når sendelsen er forankret hos Gud, er det ikke gitt verken Vesten, Østen, Norden eller Syden på noe tidspunkt å foreskrive de konkrete utslag av kirkens misjonale identitet én gang for alle.¹⁵ Noe slikt er ingen nødvendig konsekvens av - for eksempel - å ville understreke evangeliets eksklusivitet. Det er snarere en form for "exklusivist thinking", for å bruke Kwesi A. Dicksons ord, "[which] starts from the basis of one's own perspective - and ends there".¹⁶ Det skal vi komme tilbake til nedenfor.

Når kirkens misjon er forankret i Gud selv, er det samtidig sagt at det er "Guds evangelium" (Rom 1,1) som er det avgjørende kriterium for enhver utfoldelse av kirkens misjonale identitet. Ingen form for kristen misjon kan vinne legitimitet om den er i konflikt med "Guds evangelium". Går vi et skritt videre her, så betyr dette at "evangeliet om Guds rike" (Luk 16,16) har grunnleggende betydning. "Guds rike" er i evangeliene tydelig et soteriologisk begrep. Jesus har brakt det nær, og han skal fullende det. Mennesker inviteres til å gå inn og få del i det, og det skal "forkynnes i hele verden" før sin fullendelse (Matt 24,14). Fra Jesus sa til sine første disipler "gå ... av sted og forkynn Guds rike" (Luk 9,60), har kirkens misjon hatt sin identitet og karakter bundet opp til vitnesbyrdet om dette riket.

Med andre ord, å si at kristen misjon har sin forankring i Gud, er aller først å si at den har sin identitet gitt i og med evangeliet.

For det andre: Det er forfeilet å spille tankene om Guds misjon og kirkens misjon ut mot hverandre. Tvert imot er det i overbevisningen om at misjonen til syvende og sist er Guds, at kirken forstår sitt eget oppdrags nødvendighet.

En liten språklig observasjon fra Apostlenes gjerninger er interessant. Ordet ekklesia har som kjent sin rot i verbet kaleo, kalle. Et av parallell-begrepene som benyttes i Apostlenes gjerninger er proskaleomai, a) kalle på, tilkalle; b) kalle (noen) til (noe). Det benyttes i Apostlenes gjerninger i begge betydninger: a) Apg 2,39 : "For løftet gjelder dere og deres barn og alle som er langt borte, så mange som Herren vår Gud kaller på"; b) Apg 13,2: "Ta ut Barnabas

og Saulus for meg, så de kan gå til den oppgaven jeg har kalt dem til.”

Det samme ordet benyttes altså for det å være kalt inn til Gud, og for det å være kalt til oppdrag for ham.¹⁷ Dermed uttrykkes så å si kirkens kontinuerlige åndedrett: Inn til Gud – ut i oppdrag; inn til Gud – ut i oppdrag. Stoppes den ene av disse bevegelsene, så kveles kirken. Det er ikke mulig å tenke seg en tilbedende kirke som ikke er en sendt kirke, eller en sendt kirke som ikke er en tilbedende kirke. At sendelse/misjon hører til kirkens vesen, skal vi ikke her bruke mer tid på å underbygge. Det ligger i kirkens apostolitet.

Derimot skal vi, for det tredje, komme tilbake til det punktet vi nevnte ovenfor: tanken om at *missio Dei* relativiserer enhver praktisk utfoldelse av kirkens misjonale identitet. Når Guder bruker dette uttrykket (“relativiserer”), synes han å ha på hjertet det samme som David Bosch gir uttrykk for gjennom talen om paradigmeskifter i misjonsteologien. Verken for Guder eller Bosch er det imidlertid tale om en relativisme som gjør evangeliet ugjenkjennelig. Den relativisering Guder taler om, gjelder sendelsens konkrete utforming; og for Bosch må ethvert paradigmeskifte bære videre det grunnleggende elementet som viser at det dreier seg om ulike paradigmer av en felles rot: “... any paradigm shift can only be carried out on the basis of the gospel, never, however, against the gospel... Christians take seriously the epistemological priority of their classical text, the Scriptures.”¹⁸

Vi står med andre ord overfor en spenning mellom det konstante og det kontingente i kirkens misjon; mellom “den røde tråden” i kirkens misjon gjennom tidene, og misjonens konkrete utførelse som alltid vil bære preg av omstendighetenes tilfeldigheter.

I vår sammenheng reiser dette et særdeles viktig spørsmål: Hører misjonærtjenesten hjemme i det konstante og nødvendige, eller hører den hjemme i det kontingente og dispensible? La meg svare med en gang: Å stille spørsmålet som et alternativ, som et enten – eller, blir galt. Her må det gjelde et både – og. Hvordan det?

Både Bosch og Guder er, som mange andre, opptatt av å vise den dynamiske spenningen mellom to typer tjenester som utviklet seg i NT og i urkirken: “... the settled ministry of bishops (or elders)

and deacons, and the mobile ministry of apostles, prophets, and evangelists.”¹⁹ I denne sammenhengen er Johannes Aagaards omdiskuterte ”7 teser om mission” fra 1980-tallet interessante. Han er opptatt av den samme spenningen og utvikler tanken om ”det doble apostolatet” – det petrinske ”søyle-apostolatet” med ansvar for etablerte menigheter, og det paulinske ”vandre-apostolatet” som bærer evangeliet videre og grunnlegger nye menigheter²⁰. Aagaards hensikt er ikke å skille de to fra hverandre, men å henlede oppmerksomheten på ”vandre-apostolatet”. ”Det er nødvendig”, sier han, ”for i kirken i dag er det paulinske apostolatet nærmest oversett”. Vi er i en situasjon ”hvor søyle-apostolatet har seiret overalt”.²¹

Kanskje går Aagaard likevel for langt i å utmeisle de to apostolatene hver for seg. Studier har vist både at apostelbegrepet i den første tiden kunne brukes relativt omfattende, og at det har vært adskillig overlapping mellom de to grunntypene.²² Det er også konkrete enkeltheter i hans fremstilling som jeg ser det umulig å forsvare, for eksempel at misjonærtjenesten må være ”et livslangt arbeid”, og at misjonæren må være ansatt av ”et misjonsselskap”²³. Aagaards understrekning av det han kaller ”vandre-apostolatet” i kirkens første tid, er imidlertid berettiget og på linje med Boschs tale om ”the mobile ministry”.

Dermed vender jeg tilbake til spørsmålet ovenfor: Hører misjonærtjenesten hjemme i det konstante og nødvendige i kirkens liv, eller i det kontingente og dispensible? Jeg svarte at det må være galt å operere med et enten – eller. Med det mener jeg følgende: Skal kirkens liv i praksis være på linje med dens apostoliske sendelse, må ”den mobile tjenesten” som stadig bringer evangeliet videre, være i funksjon - i en eller annen form. I den forstand er misjonærtjenesten konstant. Kirkens identitet er misjonal. Men hvordan tjenesten i praksis skal utformes, det kan ikke foreskrives én gang for alle. Det vil og må være avhengig av en rekke historiske og andre omsendigheter og hører derfor til det kontingente i kirkens liv.

4. Misjonærtjenesten: identitet og karakter

La meg nå forsøke å trekke konsekvensene av det som er sagt ved hjelp av tre underpunkter.

Evangeliets identitet - misjonærtjenestens identitet

Er det slik at kirkens misjonale identitet har sin forankring i Gud, og verken i kirkens omstendigheter eller i misjonærens person, så er det sagt at spørsmålet om misjonærtjenestens identitet grunnleggende sett ikke er et spørsmål for eksempel om misjonærenes utdannelse og kompetanse. Jeg tror vi her, i alle fall i norsk, luthersk sammenheng, har noen "svin på skogen". Enkelte misjonærer med annen faglig bakgrunn enn teologien og annen yrkeskompetanse enn misjonspresten, har klagd over en følelse av å være klassifisert som et B-lag. A-laget er teologene, de med "Ordets embete". Det er de viktigste. B-laget er alle de andre, de som ikke er fullt så viktige.

Det kan være adskillige grunner til at et slikt inntrykk er skapt uten at vi her kan gå inn på det, men prinsipielt riktig er en slik klassifisering neppe. Misjonærtjenestens identitet ligger ikke i den personen misjonæren selv er, men i den personen hun vitner om. Det ligger allerede i apostelbegrepet at apostelens autoritet ikke ligger i apostelen selv, men i den personen apostelen er utsending for.²⁴

Sagt på en annen måte: Evangeliets identitet er misjonærtjenestens identitet. Og evangeliet skal ifølge NT bevitnes på mangfoldig vis. Vitnesbyrdet er ikke bare en muntlig sak, men en sak som skal uttrykkes i ord og gjerning. Oppdraget er *holistisk*.²⁵ Det innebærer at ulik menneskelig og faglig kompetanse har sin plass i denne sammenhengen, avhengig av de historiske, kulturelle og sosiale omstendigheter tjenesten leveres ut i.

Oppdragets karakter - misjonærtjenestens karakter

Den avgjørende indikatoren på misjonærtjenestens identitet ligger altså ikke i misjonærens kompetanse, men i den sammenhengen denne kompetansen stilles til rådighet. Dermed sier vi også at misjonsoppdragets karakter er avgjørende for misjonærtjenestens karakter. Hva mener jeg med det?

Jeg mener at misjonærtjenestens karakter skal avspeile "the mobile ministry" - det "vandre-apostolatet" - vi finner i NT, den tjenesten som har sin primære oppgave i å bringe evangeliet videre ut over de allerede eksisterende menighetenes rom og grenser. Paulus uttrykker dette på en pregnant måte med tanke på sin egen tjen-

este: "Jeg har alltid satt min ære i å forkynne evangeliet der Kristi navn ikke er kjent..." (Rom 15,20).

"Der Kristi navn ikke er kjent." Hva skulle det innebære i vår tid? Vi skal neppe tolke Paulus utelukkende i geografiske kategorier. Slike kategorier er vesentlige nok, også i dag, men spør vi hvor de mennesker er som ikke kjenner Kristus, så har svaret med mye mer enn geografi å bestille. Jeg tror heller ikke vi skal tolke ham dit hen at enhver misjonær så å si må stå i en "pionérsituasjon" slik vi kjenner den fra tidligere tider. Det trengs en større romslighet i forståelsen av saken enn som så.

Jeg tror imidlertid ordet sier noe vesentlig i retning av at det ikke er likegyldig hvordan kirker og organisasjoner disponerer det de kaller "misjonærer". Det er ikke likegyldig hva misjonærer tenkes brukt til av sine oppdragsgivere. På ett eller annet vis skal de, med sin ulike og mangfoldige kompetanse, disponeres under den horisonten at evangeliet stadig skal videre "der Kristi navn ikke er kjent". Et misjonsselskap, en kirkes misjonsavdeling, kan ikke nøye seg med å operere som en uprofilert, mellomkirkelig arbeidsformidlingsentral.²⁶

"... hvor det er brød å finne for dem begge"

For det tredje og endelig: En asiatisk kirkeleder skal ha sagt at en misjonær best er å sammenlikne med en tigger som vet å fortelle en annen tigger "hvor det er brød å finne for dem begge". Det er et vist og dypt evangelisk ord om misjonærtjenestens karakter. Særlig er det tankevekkende for oss som representerer misjon og misjonærer fra den materielt rike del av verden. Vi har så uendelig mye å tilby av alle slags "produkter", og mange mennesker har gjennom de siste generasjonene, mer eller mindre berettiget, fått et inntrykk av at kristendom er ett av disse - "made in the West".

Men evangeliet er ikke vårt "produkt"; det er ikke Vestens "produkt"; det er ikke kirkens "produkt". Evangeliet er ikke noe vi tilbyr andre fordi andre trenger det. Evangeliet er Guds "brød" for oss alle. Det betyr at vi kan sende og være misjonærer for dette evangelium bare i den grad vi selv lever av det - bare i den grad vi stadig er evangelister for oss selv.²⁷

Avslutning

Misjonærtjenesten kan med andre ord bare leves ut i dyp og håndgripelig solidaritet med den verden og de mennesker kirken er sendt til. Annerledes kan det ikke være dersom det er rett, som jeg har understreket, at kristen misjon har sin identitet i og med evangeliet.

La det være min korte og sammenfattende konklusjon. Kanskje er dette hemmeligheten bak kirkens voldsomme vekst blant verdens materielt fattige, mens det er annerledes hos oss, hvor vi representerer ham som ikke hadde noe han kunne "hvile sitt hode på" (Matt 8,20) - samtidig som vi eier all verden?

Noter

- ¹ Artikkelen er opprinnelig holdt som foredrag under konferansen "Misjonæren - person og tjeneste", Liselund Kursuscenter, Slagelse, 3-5 oktober 2003. Konferansen ble arrangert av Nordisk Økumensk Råd og Nordisk Institutt for Misjonsforskning og Ekumenikk.
- ² Fremstillingene er laget på basis av tabeller i Philip Jenkins, *The Next Christendom. The Coming of Global Christianity*, Oxford 2002, ss.24, 61, 90. For tallmaterialets basis henvises til Jenkins.
- ³ Tallene her er hentet fra David B. Barrett, *World Christian Encyclopedia*, Nairobi 1982, s.796. Jenkins mener, interessant nok, at Barretts tall for år 500-kolonnen er for lave når det gjelder Afrika/Asia. Kristendommens utbredelse der var betydelig større enn dette gir inntrykk av.
- ⁴ Jf den talende tittelen på en av Kwame Bediakos bøker: *Christianity in Africa. The Renewal of a non-Western Religion*, Edinburgh 1995.
- ⁵ Jeg er klar over diskusjonen omkring uttrykket "uavhengige kirker", men bruker det her for lettvinthets skyld som oversettelse av Jenkins' "independents".
- ⁶ Til tallmateriale her se for eksempel kapitlet "Evangelizing the North" i Philip Jenkins, op.cit., ss.204-209. "... Great Britain today plays host to some 1500 missionaries from fifty nations. Many come from African countries, and they express disbelief at the spiritual desert they encounter in this 'green and pagan land'" (s.205).
- ⁷ Her kunne vi fortsatt og bruke tid på å vise at "missiologi" ikke lenger bare er en akademisk beskjeftigelse i Europa/USA. Interessen for den kristne misjons teologi produserer i dag spennende bøker og artikler fra meget kompetente personer i Sør. Det får vi se nærmere på i en annen sammenheng.
- ⁸ A. Harnack, *Reden und Aufsätze*, Band II, Giessen 1904, ss.113-114.
- ⁹ E.Troeltsch, *Gesammelte Schriften*, Band II, Tübingen 1913, ss.796-797.
- ¹⁰ Til "kristianisering", "enkeltomvendelser" og "folkekristianisering" hos Gustav Warneck se hans *Evangelische Missionslehre*, Band III, 1, Gotha 1897, ss.201-

- 272 og Jan-Martin Berentsen, Teologi og misjon. Trekk fra protestantismens historie fram til vårt århundre, Oslo 1990, s.161-166.
- ¹¹ Jf temaet for konferansens kommisjon I: "Carrying the Gospel to all the non-Christian World". Carrying the Gospel. World Missionary Conference 1910, Vol. I, ikke datert, s.1.
- ¹² History, Records, and Addresses. World Missionary Conference 1910, Vol. IX, ikke datert, ss.108-109.
- ¹³ Jf W. Cantwell Smith, "Mission, dialogue, and God's will for us", International Review of Mission, Vol. 78, no. 307, 1988, ss. 361-364. - Et tilsvarende anliggende gav Johannes Aagaard uttrykk for i forbindelse med sine omdiskuterte "7 teser om mission": "In my opinion it is important that we become aware of the fact that world mission as we presently see it hardly pays attention to the world religions. The issue is evaded. The religious aspect of missionary work is the neglected aspect." J. Aagaard, "The Double Apostolate (Part 1)", Areopagus, Vol.1, no.1, 1987, s.18.
- ¹⁴ David J. Bosch, Transforming Mission. Paradigm Shifts in Theology of Mission, Maryknoll, N.Y. 1991, s.390.
- ¹⁵ "Mission as missio Dei necessarily relativizes Western understandings and practices of mission. God cannot be restricted to what has been and is happening in Western cultural Christianity. ... Our categories for the discussion of mission will prove, again and again, to be too small over against the comprehensive nature of God's mission." Darrell L. Guder, The Continuing Conversion of the Church, Grand Rapids, Mich./Cambridge, U.K. 2000, s.20.
- ¹⁶ Kwesi A. Dickson, Uncompleted Mission. Christianity and Exclusivism, Maryknoll, N.Y. 1991/Nairobi 2000, s.3.
- ¹⁷ Jf den klare hensikten med det å være et kalt Guds folk som uttrykkes i 1 Pet 2,9.
- ¹⁸ Bosch, op.cit., s.187. Hans nærmere utforming av dette synspunktet vil kunne diskuteres. For Guders anliggender på dette punktet se kapitlene "God's Mission Is Good News" og "Mission as Witness" i Guder, op.cit., ss.28-72. Ghaneveren Kwesi A. Dickson gir uttrykk for samme sak i sin distinksjon mellom evangeliets "eksklusivitet" (exclusiveness) og den kulturelle "eksklusivisme" (exclusivism) som ofte er kommet til syne i kirkens og misjonens historie. Jf Dickson, op.cit., ss.3-4.
- ¹⁹ Bosch, op.cit., s.51. Jf Guder, op.cit., ss.185-188.
- ²⁰ Aagaard, op. cit., s.15. Interessant nok gjør Aagaard oppmerksom på at han har hentet tanken om det doble apostolatet fra den katolske misjonsteologen Andre Seumois. Op. cit., s.18, note 1.
- ²¹ Op.cit.,s.15. Et interessant spørsmål som bør undersøkes nærmere, er om embetsdiskusjonen i kjølvannet av BEM-dokumentet har bidratt ytterligere i den retningen.
- ²² Jf Oskar Skarsaunes kapittel "Misjon og apostolisitet" i Berentsen/Engelsviken/Jørgensen, Missiologi i dag, Oslo 1994/2001, ss.89-94, og Robert J. Scudieri, The Apostolic Church. One, Holy, Catholic and Missionary, Chino, Calif., 1995/1997.
- ²³ J.Aagaard, "Renewing the Missionary Calling. The Double Apostolate (Part 2)", Areopagus, Vol.1, no. 2, 1987, s.14.

- ²⁴ Jf for eksempel Scudieri, op.cit., ss.9-13.
- ²⁵ Til misjonsoppdragets grunnleggende karakter av vitnesbyrd og vitnesbyrdets mangfoldighet se for eksempel kapitlet "Mission as Witness" i Guder, op.cit., ss. 49-72.
- ²⁶ Ennå et perspektiv skulle vært utdypet her. Det å bringe evangeliet videre skjer nemlig ikke bare i betydningen "utover" i dagens generasjon(er), det skjer også i betydningen "nedover" til nye generasjoner. Kirkens misjonsbefaling omtaler vi også som kirkens dåpsbefaling. Det har betydning for vårt syn på prestens ("det kirkelige embetets") oppdrag. Vi skal ikke her gå nærmere inn på det, bare nøye oss med å si at tanken om en spesiell misjonærtjeneste slett ikke innebærer at de andre tjenester i kirken skulle være uten en misjonal dimensjon. Jf Guder, op.cit., ss.161ff. - Jf til dette også Aagaards tale om de "to slags misjon", "gradual growth" ("outward from the center") og "radical growth" ("the 'mountain-ash' method"), i "The Double Apostolate (Part 1)", *Areopagus*, vol 1, no.1, 1987, s.16. Aagaard finner denne modellen allerede hos Schleiermacher. Jf Aagaard, *Mission, Konfession, Kirche*. Band I & II, Aarhus 1967, ss.312-313.
- La meg her legge til en kritisk kommentar til Guders på mange måter ypperlige bok. Han understreker alle tjenestenes misjonale karakter i den grad at den spesifikke misjonærtjenesten synes å glimre med sitt fravær. Jf at ordet "missionary" ikke forekommer i hans "Subject Index".
- ²⁷ Jf videre til dette min artikkel "Håp for Europa", *Misjon og Teologi*. Årsskrift for Misjonshøgskolen 1997, Stavanger 1998, ss.8-10. Tilsvarende tanker er Darrell Guders gjennomgående anliggende i boka *The Continuing Conversion of the Church* som jeg har referert til ovenfor. Jf for eksempel hans referanse til Jes 6,5 med understrekning av at oppdraget gis til syndige mennesker, s.75. En lutheraner, vel kjent med talen om "daglig omvendelse og bot", skulle ikke ha problemer med å se viktigheten av Guders poeng her.

Kilder

- Aagaard, Johannes: *Misjon, Konfession, Kirche. Band I & II*, Aarhus 1967.
- Aagaard, Johannes: "7 teser om misjon", *Misjon*, vol. 96, no. 3, 1985, ss.98-119.
- Aagaard, Johannes: "The Double Apostolate (Part 1)", *Areopagus*, vol. 1, no. 1, 1987, ss.15-18.
- Aagaard, Johannes: "Renewing the Missionary Calling. The Double Apostolate (Part 2)", *Areopagus*, vol. 1, no. 2, 1987, ss.13-15.
- Bediako, Kwame: *Christianity in Africa: The Renewal of a non-Christian Religion*, Edinburgh 1995.
- Berentsen, Jan-Martin: *Teologi og misjon. Trekk fra protestantismens historie fram til vårt årbundne*, Oslo 1990.
- Berentsen, Jan-Martin: "Håp for Europa", *Misjon og teologi. Årsskrift for Misjonshøgskolen*, Stavanger 1998, ss.1-11.
- Bosch, David J.: *Transforming Mission. Paradigm Shifts in Theology of Mission*, Maryknoll, N.Y. 1991.

Dickson, Kwesi A.: *Uncompleted Mission. Christianity and Exclusivism*, Maryknoll, N.Y. 1991/Nairobi 2000.

Guder, Darrell L.: *The Continuing Conversion of the Church*, Grand Rapids, Mich./Cambridge, UK 2000.

Harnack, Adolf: *Reden und Aufsätze*, Band II, Giessen 1904.

Jenkins, Philip: *The Next Christendom. The Coming of Global Christianity*, Oxford 2002.

Scudieri, Robert J.: *The Apostolic Church. One, Holy, Catholic, and Missionary*, Chino, Calif. 1995.

Skarsaune, Oskar: "Misjonstenkningen i oldtiden og middelalderen", i J.-M. Berentsen/T. Engelsviken/K. Jørgensen (red.), *Misstologi 1 dag*, Oslo 1994, ss.89-104.

Smith, Wilfred Cantwell: "Mission, dialogue, and God's will for us", *IRM*, vol. 78, no. 307, 1988, ss.360-374.

Troeltsch, Ernst: *Gesammelte Schriften, Band II*, Tübingen 1913.

Warneck, Gustav: *Evangelische Missionslehre, Band III*, 1, Gotha 1897.

World Missionary Conference 1910. Vol I: Carrying the Gospel, udatert.

World Missionary Conference 1910. Vol IX: History, Records, and Addresses, udatert.

Jan-Martin Berentsen, f. 12.2.1939. Cand. theol. fra MF 1964, dr. theol. fra Universitetet i Oslo 1982. Misjonsprest for NMS i Japan 1966-74. Dosent i misjonsteologi ved Misjonshøgskolen 1983-88, professor samme sted 1989 -. Ansv. redaktør for NOTM 1997-.

The missionary vocation – its missional identity and character

Christianity today is a global faith. The era when missionaries were whites only is gone. We see clearly demonstrated how early 20th century conceptions of missionaries as representatives of Euro-American civilization and "Christian lands" were informed less by theology than by Western ideological self-centredness. We have learned that the missional nature of the Church derives from the missional nature of God revealed in the Bible and therefore has its identity ultimately rooted in the gospel itself. The core of the missionary vocation's identity and character, accordingly, lies in its being a mobile ministry aimed at testifying to the gospel in word and deed to peoples of all nations.